

VIJFTIG JAAR NA DE MOORD OP DR. MARTIN LUTHER KING JR.
ACHTERHAALT COTTON MALONE DE WAARHEID

STEVE BERRY

HET

THRILLER

PIONNENSPEL

Proloog

2018

Hoe ironisch dat dit allemaal met een moord begon, dacht ik, en nu met een andere moord lijkt te zullen eindigen.

Ik ben ontboden naar een beroemd adres: Auburn Avenue 501 in Atlanta, Georgia. Het twee verdiepingen tellende huis in Queen Anne-stijl heeft een overdekte veranda met sierlijk gekruld houtsnijwerk, een raam in de vorm van een patrijspoort en een uit meerdere punten bestaand dak. Het staat in een wijk met een illustere naam: Sweet Auburn. Zestig jaar geleden werd deze oude middenklassebuurt met hardwerkende gezinnen het epicentrum van een beweging die de Verenigde Staten uiteindelijk zou veranderen. Het Afro-Amerikaanse echtpaar dat toen in dit huis woonde had niet in een gesegregeerd ziekenhuis willen bevallen, dus waren hun drie kinderen hier ter wereld gekomen. De eerste, een meisje, Christine, werd zo vroeg geboren dat er niet eens een ledikantje was, zodat ze de eerste nachten van haar leven in de lade van een chiffonnière doorbracht. De benjamin, Alfred Daniel, zag op een warme julidag het levenslicht. Het middelste kind, ook een jongen – toepasselijk genoeg geboren in de middelste kamer op de bovenverdieping – verscheen op 15 januari 1929. Ze noemden hem Michael, naar zijn vader. Maar vijf jaar later, na een trip naar Berlijn, veranderde de vader zowel zijn naam als die van zijn zoon in Martin Luther King; de een senior, de ander junior.

Ik sta nu beneden in de stille entreehal. De uitnodiging arriveerde een week geleden in mijn Kopenhaagse boekwinkel, gewoon per post in een envelop die met de hand aan mij was geadresseerd – Cotton Malone – en een kort briefje bevatte waarop simpelweg stond:

*Vijftig jaar zijn verstreken.
Neem ze mee.*

En daaronder:

3 april. Geboortehuis King, MLK Center. 23.00 uur.

Zonder afzender.

Maar ik wist wie het had gestuurd.

Op de begane grond zie ik hier en daar een nachtlampje branden in de duistere vertrekken. Jaren geleden, toen ik nog in Atlanta woonde en werkte voor de Magellan Billet, heb ik dit huis op een zondagmiddag bezocht met Pam en Gary, een van de zeldzame keren dat we als moeder, vader en zoon een familie-uitje maakten. We kregen een rondleiding door de woning en zijn vervolgens het hele King Center door gelopen, omdat ik Gary wilde doordringen van het belang van rassengelijkheid. Zowel Pam als ik ging er prat op dat we niet de minste vooroordelen hadden, en we wilden dat onze zoon met dezelfde normen en waarden zou opgroeien.

Ik werp een blik in de voorkamer, met de beroemde piano en Victrola-platenspeler. De gids had ons die dag verteld dat King als kind pianoles had gekregen op die toetsen. Niet een van zijn dierbaarste jeugdherinneringen, als ik het goed heb onthouden.

We waren ook andere dingen over Martin Luther King Jr. te weten gekomen.

Hij ging naar de plaatselijke basis- en middelbare school en studeerde daarna aan Morehouse College, aan de andere kant van de stad. In 1954 werd hij door de Dexter Avenue Baptist Church, een doopsgezinde kerk in Montgomery, Alabama, benoemd tot nieuwe dominee van de gemeente. Maar toen Rosa Parks in 1955 werd opgepakt omdat ze haar zitplaats in de bus niet afstond aan een blanke passagier, wierp hij zich op als de leider van de 381 dagen durende busboycot in Montgomery. In 1957 werd hij voorzitter van de pas opgerichte Southern Christian Leadership Conference. Drie jaar later verhuisde hij terug naar Atlanta en deelde de kansel met zijn vader in

de Ebenezer Baptist Church, die iets verderop in de straat nog altijd overeind staat.

Vanaf daar ontwikkelde King Jr. zich tot het hart en de ziel van een grote beweging.

Zo veel gedenkwaardige toespraken. Twee grote juridische overwinningen met de wet voor gelijke burgerrechten en het stemrecht voor zwarten. Een Nobelprijs voor de Vrede. Dertig arrestaties in zijn strijd voor het goede. Allemaal leidend naar Memphis en 4 april 1968, toen een kogel van een moordenaar een eind maakte aan zijn leven.

Hij was slechts negenendertig jaar oud.

Ik staar naar de man die aan het eind van de hal in de schaduw staat. Hoewel hij duidelijk ouder is geworden, lijkt zijn gezicht met de jaren aan kracht te hebben gewonnen. Zijn haar is grijzer, het lichaam magerder, maar hij heeft nog dezelfde kalme intellectuele houding, net als het gebogen loopje met korte schuifelpas als hij naderbij komt.

‘Morgen is er hier een grote herdenking,’ zegt hij met de lage stem die ik me herinner. ‘De vijftigste sterfdag van King.’ Hij zwijgt even. ‘Het is bijna twintig jaar geleden dat we elkaar voor het laatst spraken. Ik voel nog elke dag de pijn van het gemis.’

Een cryptische opmerking, maar ik verwacht niet anders. ‘Puur uit nieuwsgierigheid, hoe zijn we hier vanavond binnengekomen? Het geboortehuis van King is nationaal historisch erfgoed.’

‘Ik heb connecties.’

Daar twijfel ik geen seconde aan. Dat was jaren geleden al zo toen dit allemaal begon.

‘Heb je alles meegebracht?’ wil hij weten.

Ik reik in mijn achterzak en laat het hem zien. ‘Kijk eens hier.’

‘Je hebt ze al die jaren bewaard, samen met het geheim. Heel bewonderenswaardig.’

‘Het was mijn beroep om geheimen te beschermen.’

‘Ik heb je loopbaan op afstand gevolgd. Je werkte voor het ministerie van Justitie. Hoelang ook alweer... tien jaar?’

‘Twaalf.’

‘Als inlichtingenagent bij de Magellan Billet. Nu woonachtig in Denemarken en eigenaar van een antiquariaat. Nogal een ommezwaai.’

Er steekt een pistool tussen zijn broeksband. Ik wijs ernaar. ‘Is dat nodig?’

‘We wisten allebei dat het, vroeg of laat, hierop zou uitdraaien.’

Waarschijnlijk wel.

‘Jij hebt je leven kunnen oppakken,’ zegt hij. ‘Alles wat er in het verleden is gebeurd heeft je zelfs tot grotere hoogten gestuwd. Dat was voor mij onmogelijk. Het verbaast me dat ik het zo lang heb volgehouden.’

De man heeft gelijk. Mijn leven is sindsdien onvoorstelbaar veranderd. Maar wat er destijds is voorgevallen heeft me ook een waardevolle les bijgebracht.

‘Ik ben hier vanavond speciaal voor jou,’ vertel ik hem.

‘Wees zo vriendelijk om alles op die zijtafel te leggen.’

Tegenspreken heeft geen zin, dus doe ik wat hij vraagt.

‘De familie King heeft lang in dit huis gewoond,’ vervolgt hij. ‘Ze brachten drie kinderen groot onder dit dak, waarvan er één uitgroeide tot een man die de wereld veranderde.’

‘We weten allebei dat er meer voor nodig was dan Martin Luther King alleen. U hebt er een belangrijke bijdrage aan geleverd.’

‘Aardig van je om dat te zeggen. Maar het is een schrale troost.’

Slechts een handvol mensen wist wat er echt was gebeurd, en de meesten van hen waren inmiddels dood en begraven.

‘Denk je nog weleens aan die paar dagen?’ vraagt hij.

Ik heb gedurende mijn tijd bij de Magellan Billet heel wat wonderlijke dingen meegemaakt. Tempeliers, een meedogenloze dictator uit Centraal-Azië, de geheimen van Karel de Grote, de verloren bibliotheek van Alexandrië, hedendaagse piraten. Maar niets was te vergelijken met de zaak waar ik tijdens mijn eerste missie bij betrokken raakte.

Voordat er zelfs een Magellan Billet bestond.

‘Constant,’ geef ik toe.

‘Moet de waarheid worden geopenbaard?’

Een terechte vraag. Er zijn vijftig jaar verstreken en de wereld is veranderd. Maar opnieuw wijzend naar het wapen stel ik de onvermijdelijke vraag: ‘Is het pistool voor mij of voor u bedoeld?’

Hij geeft niet onmiddellijk antwoord.

Ik heb lang geleden geleerd dat de handelingen van mensen vaak ondoorgrondelijker zijn dan hun gedachten. Dus besluit ik op mijn hoesde te blijven.

‘Ik wil erover praten,’ zegt hij ten slotte zacht.

‘En u kunt het verder aan niemand kwijt?’

Hij knikt. ‘Het vreet me op vanbinnen. We hebben het destijds nooit kunnen bespreken. Je moet me vertellen wat er allemaal is gebeurd.’

Ik hoor wat hij niet heeft gezegd. ‘Voordat...?’

‘Voordat ik ga beslissen voor wie dit pistool is bedoeld.’

JUNI 2000

1

Twee vriendendiensten veranderden mijn leven.

De eerste was op een warme dinsdagochtend. Ik reed langzaam over Southside Boulevard in Jacksonville, Florida, terwijl ik naar de auto-radio luisterde. Een snelle tik op de zoekknop deed een nieuwe zender door de speakers galmen: 'Waarom heeft New York een hoop afval en Los Angeles een hoop advocaten?'

'New York mocht als eerste kiezen.'

Er klonk luid gelach, gevolgd door: 'Hoe krijg je een advocaat uit een boom?'

Niemand leek het antwoord te weten.

'Snij het touw door.'

'Terroristen kaaptten onlangs een passagiersvliegtuig vol advocaten.'

'Vreselijk. En toen?'

'Ze dreigden elk uur een advocaat los te laten als hun eisen niet werden ingewilligd.'

Meer gelach.

'Wat is de overeenkomst tussen advocaten en -'

Ik zette de radio af. De diskjockeys leken de grootste lol te hebben. Advocaten waren kennelijk een veilig onderwerp om de spot mee te drijven. Wie zou daar in hemelsnaam over klagen? Het waren geen homograppen, Polenmoppen of iets wat in de verste verte op seksisme leek. Iedereen had een hekel aan advocaten. Iedereen vertelde wel eens een advocatenmop. En als de beroepsgroep het niet leuk vond, wat dan nog?

Eerlijk gezegd stoorde ik me eraan.

Want ik was advocaat.

En een goede ook, naar mijn mening.

Mijn naam, Harold Earl 'Cotton' Malone, verscheen met duizenden andere op het tableau van advocaten die bevoegd waren hun beroep uit te oefenen in de staat Georgia, waar ik zes jaar eerder mijn rechtenstudie had afgerond. In tegenstelling tot collega's was ik nooit in dienst getreden bij een advocatenkantoor, maar in plaats daarvan bij de Amerikaanse marine, waar ik als luitenant-ter-zee eerste klasse voor het Judge Advocate General's Corps werkte, momenteel op de marinebasis in Mayport, Florida. Vandaag trad ik echter niet op als advocaat, maar bewees ik iemand een vriendendienst, een radeloze echtgenoot die in scheiding lag.

Een vriendendienst waar ik spijt van begon te krijgen.

Zijn vrouw, Sue Weiler, was zo doortrapt als een dictator en schaamteloos als een stripper. Gisteren was ze door heel Jacksonville geparadeerd, waar ze appartement na appartement had bezocht. Vier in totaal. Adressen van mannen die ze her en der had ontmoet. Voor vlugge seks zonder verplichtingen. Toen ik voor het derde appartement had zitten wachten, had ik me serieus afgevraagd of ze misschien een nymfomane was, gezien de onverzadigbare lust die ze tentoonspreidde.

Even na vijven, na een verrassend kort bezoek aan appartement nummer vier, was ze met haar lange, slanke benen in haar fonkelnieuwe Cadillac gestapt en had ze haar weg vervolgd over een drukke boulevard. De auto had een rooskleurig witte tint, zo bleek dat het neigde naar roze. Ik kende het verhaal erachter. Ze had de luxeauto speciaal besteld om haar aanstaande ex te sarren, een stunt die geheel in lijn lag met haar provocerende persoonlijkheid.

Ze was gisteravond direct doorgereden naar een appartementencomplex aan de zuidrand van de stad. Naar vriendje nummer vijf. Precies zoals een maand geleden, toen ik haar ook was gevolgd om mijn maat te helpen. De advocaat van haar toekomstige ex wilde nu foto's en, indien mogelijk, videobeelden om voor te leggen aan de rechtbank die uitspraak deed in de echtscheidingszaak. Mijn goede vriend was al behoorlijk kaalgeplukt door een tijdelijke alimentatieverplichting, waarmee ze haar dure Cadillac voor een deel afbetaalde. Als haar overspel kon worden bewezen, zou de alimentatie vervallen. Vooral omdat Sue twee keer onder ede had verklaard geen minnaars te hebben en nauwelijks mannelijke vrienden. Ze kon liegen alsof het gedrukt stond,

en als ik de waarheid niet met eigen ogen had gezien, zou ik haar zonder meer hebben geloofd.

Het had gisteren de hele middag licht geregend en de avond was warm en klam geweest, zoals gebruikelijk voor Florida in juni. Ik had de nacht in de auto doorgebracht, buiten het appartement van vriendje nummer vijf, om er zeker van te zijn dat Sue niet ongezien zou wegglijpen. Een kwartier geleden was ze naar buiten gekomen en weggescheurd in haar roze bolide, de Pink Mobile. Ik had een vermoeden waar ze naartoe zou gaan. Een appartement aan het strand, waar vriendje nummer zes woonde, een verzekeringsagent met als voordeel veertig pond meer spieren en twintig jaar minder op de teller dan haar echtgenoot.

Op deze stralende morgen waren de wegen gevuld met forensen. Het drukke verkeer in Jacksonville was altijd een uitdaging, maar mijn metallic blauwe Buick Regal ging moeiteloos op in de ochtendchaos en het was niet lastig om een bijna roze Cadillac in het oog te houden. Zoals verwacht nam Sue dezelfde bochten en afslagen, kriskras door de stad, totdat haar linkerrichtingaanwijzer knipperde en de Cadillac uitvoegde naar weer een appartementencomplex.

Ik keek hoe laat het was.

07:58 uur.

Haar zesde vriendje woonde in gebouw C, appartement 5, met twee gereserveerde parkeerplaatsen: een voor zijn laatste model Mazda, de andere voor een bezoeker. Ik had die details enkele weken eerder ontdekt. Over een halfuur – dat gaf hun volop de kans om met elkaar de koffer in te duiken – zou ik een goede plek zoeken om een videotje te maken en een paar kiekjes van de Cadillac naast de Mazda. Ondertussen zou ik wachten op het parkeerterrein van het winkelcentrum aan de overkant van de straat. Om de tijd door te komen had ik een paar paperbacks bij me.

Ik gaf richting aan naar rechts en wilde net afslaan naar het winkelcentrum, toen een Ford pick-up langs me heen schoot op de linkerbaan. Ik zag de kobaltblauwe kleur en daarna de bumpersticker: **DE NIEUWE AUTO VAN MIJN EX-VROUW IS EEN BEZEM.**

Ik wist meteen wie de bestuurder was.

Mijn vriend, de toekomstige ex.

Ik had Bob Weiler rond middernacht voor het laatst gesproken, toen ik hem opbelde met het slechte nieuws, dat hem totaal niet aanstond.

Zijn aanwezigheid hier kon maar één ding betekenen: problemen. Ik had al enige tijd een groeiende verontwaardiging bespeurd, aangewakkerd door de schijnbaar onverschillige houding van Sue tegenover haar jaloerse echtgenoot. Ze schepte er zelfs behagen in om hem emotioneel op te fokken en te zien hoe hij voor haar ogen afbrokkelde. Een duidelijke machtsstrijd. In het geval van Bob was het een poging iets van haar genegenheid te herwinnen, terwijl Sue ervan genoot dat ze hem naar haar pijpen kon laten dansen. Maar zulke spelletjes brachten de nodige risico's met zich mee en het kon de deelnemers meestal niet schelen wat de gevolgen waren.

Ondanks heel wat tegenliggers vloog Bobs pick-up over de rijstroken voor het tegemoetkomend verkeer, waarna hij met piepende banden de smalle oprit naar wooncomplex The Legends in schoot, rakelings langs het cederhouten naambord voor de ingang. Ik zette mijn richtingaanwijzer af en wisselde van rijbaan om hem te volgen. Na het inhalen van een stuk of wat kijkfilerijders werd ik tijdelijk opgehouden door overige weggebruikers, en tegen de tijd dat ik het complex wist te bereiken had Bob meer dan anderhalve minuut voorsprong.

Ik reed rechtstreeks naar gebouw C.

Iets verder zag ik de gestopte pick-up, waarvan het bestuurdersportier openhing. De roze Cadillac stond naast de Mazda geparkeerd. Bob Weiler hield een pistool strak op zijn vrouw gericht, die uit haar auto was gestapt maar nog niet naar binnen was gegaan. Ik rukte mijn stuur naar rechts en bracht de Buick Regal tot stilstand. Grabbelend in het handschoenenkastje vond ik mijn Smith & Wesson .38, hoewel ik hoopte dat ik de revolver in godsnaam niet hoefde te gebruiken.

Ik opende het portier en glipte snel naar buiten. 'Leg neer, Bob.'

'Ik denk er niet aan, Cotton. Ik ben het beu dat dit krenk mij voor gek zet.' Hij hield zijn wapen op Sue gericht. 'Blijf erbuiten. Dit is iets tussen mij en haar.'

Hurkend achter mijn open portier wierp ik een vluchtige blik naar links. Enkele bewoners keken vanaf hun balkon naar het schouwspel dat zich beneden voltrok. Ik keek even naar de echtgenote van Bob, vijftien meter verder, maar haar beeldschone gelaat verried geen spoor van angst. Ze leek boven alles geïrriteerd en loerde naar haar man als een leeuw die een prooi observeerde. Aan haar ene schouder bungelde een stijlvolle tas van het merk Chanel.

Ik richtte me weer op Bob Weiler. ‘Laat het pistool zakken.’

‘Ze melkt me uit tot de laatste cent, terwijl ze het met jan en alleman doet.’

‘Laat de rechter erover beslissen. We hebben nu genoeg bewijs.’

Bob wendde zich tot mij. ‘De rechter kan de boom in. Ik kan de zaak hier afhandelen.’

‘Tegen welke prijs? Levenslang? Ze is het niet waard.’

Twee schoten knalden in de ochtendlucht en Bob Weiler zakte kreunend neer op de grond. Er vloeide bloed uit een stel kogelgaten in zijn borst. Mijn ogen flitsten naar Sue. Ze hield haar damespistool voor zich, zij het inmiddels op mij gericht.

Er volgde nog een luide knal.

Ik dook de Buick Regal in.

Het raam aan de bestuurderskant, waar ik zojuist verdekt had gezeten, spatte in honderden stukjes uiteen. De glassplinters regenden op me neer.

Ze vuurde opnieuw.

De kogel sloeg een spinnenwebbarst in de voorruit, maar het glas versplinterde niet. Ik opende het passagiersportier en glipte naar buiten op het asfalt. Nu stond er tenminste een complete auto tussen ons. Ik sprong op, revolver gericht, en schreeuwde: ‘Neer dat wapen!’

Ze negeerde me en schoot nogmaals.

Terug duikend achter de Regal hoorde ik de kogel van de motorkap ketsen. Ik kwam weer overeind en joeg een kogel haar kant op, die Sue’s rechterschouder doorboorde. Ze schokte achterwaarts en probeerde op de been te blijven, maar ging onderuit tegen het plaveisel en verloor de greep op haar wapen. Ik rende snel naar haar toe en schopte het damespistool buiten bereik.

‘Jij vuile smerige rotzak!’ krijste ze. ‘Je hebt me neergeschoten.’

‘Wees blij dat ik je niet dood heb geschoten.’

‘Je zou willen dat je dat wel had gedaan!’

Ik schudde ongelovig mijn hoofd.

Zelfs gewond en bloedend bleef ze giftig van zich afbijten.

Drie patrouillewagens van het Duval County Sheriff’s Office kwamen op hoge snelheid, met blauwe zwaailichten en gillende sirenes, de parkeerplaats van het complex op gereden. De toegestroomde geüniformeerde agenten gaven me het bevel om mijn revolver te laten vallen,

en daar al hun dienstwapens op mij werden gericht, besloot ik het lot niet te tarten en braaf te gehoorzamen.

‘Die schoft heeft me neergeschoten,’ schreeuwde Sue Weiler.

‘Op de grond,’ zei een van de agenten tegen me. ‘Nu.’

Langzaam door mijn knieën zakkend ging ik plat op mijn buik op het vochtige parkeerterrein liggen. Mijn armen werden meteen achter mijn rug gedraaid, een knie drukte hard tegen mijn ruggengraat, en handboeien klikten dicht om mijn polsen.

Tot zover vriendendienst nummer één.

Lees verder in *Het pionnenspel*

Eerste druk juni 2020

Oorspronkelijke titel *The Bishop's Pawn*

© 2018 by Magellan Billet, Inc.

All rights reserved.

Excerpt from “I’ve Been to the Mountaintop” reprinted by arrangement with The Heirs to the Estate of Martin Luther King, Jr., c/o Writers House, as agent for the proprietor. New York, New York. Copyright © 1968 Dr. Martin Luther King, Jr., renewed 1996 Coretta Scott King.

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2020 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Gert-Jan Kramer

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie Bridgeman Images / American Photographer, (20th century)

Opmaak binnenwerk V3-Services v.o.f., Baarn

ISBN 978 90 261 4861 3

ISBN e-book 978 90 261 4862 0

NUR 332

www.uitgeverijdefontein.nl

Het pionnenspel is een fictief verhaal, waarin echter ook personen en locaties voorkomen die echt (hebben) bestaan. Zie voor een uitgebreide verantwoording van de auteur zijn Nawoord.

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.